

**การบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ***
**INTERNAL SUPERVISION MANAGEMENT OF SCHOOLS UNDER THE
SARABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1**

สุรรัตน์ เสือทรงงาม

Sureerat Sueasongngam

วิทยาลัยนครราชสีมา

Nakhonratchasima College, Thailand

Corresponding Author's Email: sureeratpui123@gmail.com

วันที่รับบทความ : 5 พฤษภาคม 2568; วันแก้ไขบทความ 12 มิถุนายน 2568; วันตอบรับบทความ : 13 มิถุนายน 2568

Received 5 May 2025; Revised 12 June 2025; Accepted 13 June 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่งประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา 3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย บุคลากรในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าว จำนวนทั้งสิ้น 304 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie & Morgan และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยผ่านการ

Citation:

* สุรรัตน์ เสือทรงงาม. (2568). การบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 3(3), 1444-1458.

Sureerat Sueasongngam. (2025). Internal Supervision Management Of Schools Under The Saraburi Primary Educational Service Area Office 1. Journal of Interdisciplinary Social Development, 3(3), 1444-1458;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาด้วยค่า IOC ระหว่าง 0.80 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.82 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t-test, ANOVA และการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffé Method)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านก็ยังอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน
2. เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในตามตำแหน่งหน้าที่และขนาดของโรงเรียน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. เมื่อนำประสบการณ์การทำงานมาเป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบความคิดเห็น พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในภาพรวมและทุกรายด้าน
4. แนวทางในการพัฒนาการบริหารงานนิเทศภายใน ควรให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ความต้องการ เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดเป้าหมาย และใช้ผลประเมินหลายรูปแบบในการวางแผนนิเทศ การวางแผน จัดทำแผนนิเทศที่มีความชัดเจนในขั้นตอน ขอบเขต และบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง การดำเนินการ ควรปฏิบัติงานตามแผนอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง พร้อมการควบคุมและติดตามผลอย่างเคร่งครัด การประเมินผลและปรับปรุง ผลจากการนิเทศควรถูกถ่ายทอดสู่ครูอย่างชัดเจน พร้อมนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การสนับสนุนอย่างเป็นระบบ คณะกรรมการนิเทศควรให้ความสำคัญกับการพิจารณาแผนการสอน ติดตามผล และเสนอแนะการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การบริหาร, โรงเรียน, การนิเทศภายใน

Abstract

This research article aimed to: (1) study the internal supervision management in schools under the Office of Saraburi Primary Educational Service Area 1; (2) compare personnel's opinions on internal supervision management based on position, work experience, and school size; and (3) identify approaches for improving internal supervision management in schools within the specified educational service area. The sample group

consisted of 304 personnel from schools under the Office of Saraburi Primary Educational Service Area 1. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan table and selected through stratified random sampling. The research instruments included a five-point Likert scale questionnaire and a semi-structured interview. The content validity index (IOC) ranged from 0.80 to 1.00, and the reliability coefficient was 0.82. Data were analyzed using descriptive statistics (mean and standard deviation) and inferential statistics, including t-tests, one-way ANOVA, and post hoc comparisons using Scheffé's method.

Research Findings

1. The overall level of internal supervision management in the schools was rated as high, and each specific aspect also received a high rating.

2. There were statistically significant differences at the .05 level in opinions on internal supervision management when classified by position and school size.

3. No statistically significant differences were found in overall or specific opinions when classified by work experience.

4. Recommendations for enhancing internal supervision management include
Needs Assessment: School administrators should encourage both internal and external personnel to participate in defining supervision goals and apply diverse evaluation results to identify supervisory needs. Planning Supervision plans should clearly outline procedures, responsibilities, and the roles of supervisors and those being supervised. Implementation Execution should follow the plan systematically and continuously, with strict monitoring and oversight. Evaluation and Improvement Supervision results should be communicated transparently to teachers and used as feedback to refine future supervision efforts. Support Systems Supervisory committees should emphasize lesson plan reviews, monitor outcomes, and provide ongoing recommendations for instructional improvement.

Keywords: Administration, School, Internal Supervision

บทนำ

ในยุคปัจจุบัน สังคมทั่วโลกเผชิญกับการแข่งขันที่เข้มข้น อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลายมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การค้าระหว่างประเทศ รวมถึงการสื่อสาร และระบบคมนาคมที่พัฒนาก้าวกระโดด ส่งผลให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทำได้อย่างรวดเร็วและไร้พรมแดน นำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประเทศที่สามารถพัฒนาให้เป็น "สังคมฐานความรู้" และ "สังคมแห่งการเรียนรู้" ได้อย่างยั่งยืน ย่อมมีความได้เปรียบในการแข่งขันระดับนานาชาติ ด้วยทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสูง อันเกิดจากระบบการศึกษาที่สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาทุนมนุษย์ในประเทศไทยยังประสบกับข้อจำกัดในหลายด้าน โดยเฉพาะในเรื่องคุณภาพของคนในแต่ละช่วงวัย เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กยังคงต่ำกว่ามาตรฐาน การพัฒนาทักษะของแรงงานไม่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาด และประชาชนจำนวนไม่น้อยยังขาดทักษะในการเลือกรับวัฒนธรรมอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งปัญหาเหล่านี้สะท้อนถึงวิกฤตในระดับค่านิยม ทศนคติ และพฤติกรรมของคนในสังคมไทย ดังนั้น การวางรากฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงกลายเป็นภารกิจที่สำคัญเร่งด่วน

พระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้กล่าวถึงการปฏิรูปประเทศ โดยเฉพาะด้านการบริหารราชการและการศึกษาที่ต้องดำเนินควบคู่กันไป เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษาในบริบทนี้จึงไม่ได้มุ่งเน้นเพียงแค่การให้ความรู้ แต่ต้องสามารถพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีคุณภาพ ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ที่เน้นการพัฒนา “มนุษย์ให้สมบูรณ์” ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการศึกษาแบบใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (School-Based Management) ซึ่งครอบคลุมทั้งการบริหารวิชาการ บุคลากร งบประมาณ และงานทั่วไป เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ได้ให้ความสำคัญกับ “การบริหารงานวิชาการ” ซึ่งถือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาระดับโรงเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การจัดทำสื่อและนวัตกรรม การนิเทศภายใน การแนะแนว และระบบ

ประกันคุณภาพในโรงเรียน ซึ่งล้วนมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สูงขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมิได้จำกัดอยู่แค่การบริหารจัดการทั่วไป แต่ยังรวมถึงการ “นิเทศภายใน” ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพทางวิชาการ โดยเฉพาะเมื่อจำนวนศึกษานิเทศก์จากภายนอกไม่เพียงพอหรือขาดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การนิเทศภายในจึงสามารถตอบสนองต่อความต้องการของครูในสถานศึกษาได้อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ตามแนวคิดของยุทศศักดิ์ หาดเคลือบ (2564) การนิเทศการศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างศักยภาพครู โดยช่วยเพิ่มความมั่นใจในตนเอง กระตุ้นให้ครูพัฒนาการสอน แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนร่วมงาน และเปิดโอกาสให้ครูได้ประเมินตนเอง รวมถึงร่วมมือในการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ครูสามารถพัฒนาแนวคิดเชิงนามธรรม และยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น การพัฒนาการศึกษาผ่านกระบวนการบริหารจัดการเรียนการสอนและการนิเทศภายใน จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในยุคที่การนิเทศจากภายนอกไม่สามารถรองรับความต้องการได้ทั้งหมด ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ศึกษาระบบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาบุคลากรและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากับประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 1,447 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรี เขต 1, 2567)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 304 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการสุ่มตัวอย่าง ของเครจซี่และมอร์แกน (Robert V. Krejcie and Eayrle W. Morgan, 1970) โดยได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารการนิเทศภายในของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 คือ ผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการนิเทศภายใน จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีคำถามเกี่ยวกับแนวทางการ บริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4. ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า โดยผู้ตอบจะได้รับคำถามเช่นเดียวกัน และในลำดับขั้นตอนเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ถามถามได้ตรงประเด็นที่ต้องการไม่ออกนอกเรื่อง ไม่เกินขอบเขตที่กำหนดไว้ และข้อมูลที่ได้รับสามารถนำมาประมวลผลได้ โดยมีขั้นตอนการสัมภาษณ์ ดังนี้

4.1 กำหนดเวลาในการสัมภาษณ์ 15-20 นาที และนัดหมายกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4.2 เตรียมอุปกรณ์จัดบันทึกให้เหมาะสมกับสถานการณ์

4.3 แนะนำตัวเอง และสร้างบรรยากาศให้รู้สึกเป็นกันเอง

4.4 บอกวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ และขออนุญาตจัดบันทึกหรือใช้เครื่องมือบันทึกเสียงจากผู้รับการสัมภาษณ์

4.5 ป้อนคำถามเหมาะสมกับเวลา และทำการบันทึกหลังจากการสัมภาษณ์เสร็จ

4.6 ขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. ทำการวิเคราะห์การบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 136 -143) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

4. ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe' method)

5. ทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบด้วยครูผู้สอน จำนวน 284 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 93.40 ขณะที่ผู้บริหารสถานศึกษามีจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.60 โดยกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ถึง 15 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.80 รองลงมาคือกลุ่มที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.30 และผู้มีประสบการณ์มากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.00 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 42.10 รองลงมาคือโรงเรียนขนาดเล็ก ร้อยละ 34.20 และโรงเรียนขนาดใหญ่ ร้อยละ 23.70

โดยผลการวิจัยสรุปได้ 3 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ระดับการบริหารการนิเทศภายในการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดได้ดังนี้ การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข การจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน การปฏิบัติการนิเทศ การสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายใน การวางแผนการนิเทศ (เป็นด้านที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด)

รายละเอียดในแต่ละด้านเป็นดังนี้ ด้านการสำรวจความต้องการ โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินคุณภาพ และการรวบรวมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายในสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์จากนโยบายต้นสังกัดและการมีส่วนร่วมของบุคลากรเป็นจุดเด่น แม้ว่าในบางกรณี เช่น การใช้ข้อมูลจากการปฏิบัติงานของกลุ่มสาระวิชา อาจยังดำเนินการได้ไม่เต็มที่ ด้านการวางแผนการนิเทศ ส่วนใหญ่มีกระบวนการวางแผนที่ชัดเจน มีการกำหนดโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี แต่งตั้งคณะทำงาน และชี้แจงบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ยังควรปรับปรุงในด้านการประสานงานกับหน่วยงานอื่นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านการปฏิบัติการนิเทศ พบว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการเสริมกำลังใจแก่บุคลากร การจัดบรรยากาศที่เป็นมิตร และการประชุมหลังการนิเทศเพื่อสะท้อนผลการดำเนินงาน แต่บางกรณียังขาดการประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนต่อครูผู้สอน

ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข ผู้บริหารมีแนวทางประเมินที่หลากหลายให้ครูมีส่วนร่วม และใช้ข้อมูลจากการประเมินไปพัฒนากระบวนการนิเทศในอนาคต รวมถึงการใช้ข้อมูลเพื่อการพิจารณาผลงานของบุคลากร

ด้านการสนับสนุนการนิเทศ มีการใช้เครื่องมือที่น่าเชื่อถือ ตรวจสอบแผนการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง และเน้นการติดตามผลการนิเทศอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม ควรส่งเสริมให้ข้อมูลที่ได้จากการนิเทศถูกนำไปพัฒนารายบุคคลอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็น

เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาตามประสบการณ์ในการทำงาน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งภาพรวมและในแต่ละด้าน

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

จากการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา พบว่าควรมีแนวทางปรับปรุงในแต่ละด้านดังนี้

ด้านการสำรวจความต้องการ ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย และใช้ผลการประเมินจากหลากหลายแหล่งข้อมูล

ด้านการวางแผน ควรวางแผนกิจกรรมอย่างมีขั้นตอนชัดเจน พร้อมกำหนดหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง

ด้านการดำเนินงานนิเทศ ควรมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง และยึดตามแผนงานที่วางไว้ ด้านการประเมินผลและปรับปรุง ควรจัดให้มีการสื่อสารผลการนิเทศอย่างทั่วถึง และนำข้อมูลไปใช้ปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ด้านการสนับสนุนการนิเทศ ต้องเน้นการพัฒนาเครื่องมือ การพิจารณาแผนการสอน และติดตามผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่อง การบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการวางแผน กำกับดูแล และติดตามการดำเนินงานการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การบริหารนิเทศมีประสิทธิภาพสูง สอดคล้องกับ นันทรัตน์ คงคะชาติ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านที่มีสภาพการปฏิบัติสูงที่สุด คือ การประเมินและรายงานผล รองลงมา คือ การปฏิบัติการนิเทศ การวางแผนการนิเทศ การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ และการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ตามลำดับ

2. การบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจาก แต่ละตำแหน่งในโรงเรียนมีบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อมุมมองและการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารการนิเทศ สอดคล้องกับนันทรัตน์ คงกะชาติ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการปฏิบัติกรนิเทศภายในสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติกรนิเทศภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติกรนิเทศภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. การบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากบุคลากรที่มีประสบการณ์มากอาจมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ และช่วยเหลือบุคลากรที่มีประสบการณ์น้อย ส่งผลให้ความแตกต่างในด้านประสบการณ์ไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับ อาภาภรณ์ ก้อนสี (2564) ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของโรงเรียนในสหวิทยาเขตรัชโยธิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในของโรงเรียนในสหวิทยาเขตรัชโยธิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในของโรงเรียนในสหวิทยาเขตรัชโยธิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในของโรงเรียนในสหวิทยาเขตรัชโยธิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. การบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากโรงเรียนขนาดใหญ่มีโครงสร้างการ

บริหารที่เป็นระบบและแบ่งหน้าที่ชัดเจน ทำให้การนิเทศสามารถดำเนินไปอย่างเป็นระบบ โรงเรียนขนาดเล็กอาจมีผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่หลากหลาย ส่งผลให้การบริหารนิเทศอาจไม่ได้เน้นเฉพาะด้าน สอดคล้องกับ ปฏิพัทธ์ น้อมสูงเนิน (2564) ได้วิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการนิเทศภายในของสถานศึกษาในอำเภอบุณฑริก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการนิเทศภายในของสถานศึกษาในอำเภอบุณฑริก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันคือ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีปัญหาการนิเทศภายในแตกต่างกันในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า

ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศ การเปิดโอกาสให้บุคลากรทั้งภายในและภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการนิเทศสะท้อนถึงแนวทางการบริหารที่เน้น ความมีส่วนร่วมและการยอมรับจากทุกฝ่าย ทำให้ความต้องการนิเทศที่กำหนดขึ้นมีความครอบคลุมและตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของบุคลากรในโรงเรียน อีกทั้งการนำผลการประเมินที่หลากหลายมาใช้ช่วยเพิ่มความแม่นยำในการกำหนดความจำเป็น

ด้านการวางแผนการนิเทศ การกำหนดให้มีแผนนิเทศที่ระบุขั้นตอนและรายละเอียดอย่างชัดเจน แสดงถึงความ เป็นระบบและมีเป้าหมายที่ชัดเจน ในการบริหารงาน ผู้บริหารยังเน้นการกำหนดขอบเขตและความรับผิดชอบของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งช่วยลดความสับสนและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ด้านการปฏิบัติการนิเทศ การบริหารนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสะท้อนถึงความมุ่งมั่นในการติดตามและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ผู้บริหารที่กำกับให้มีการปฏิบัติงานตามแผน ช่วยให้การนิเทศดำเนินไปในทิศทางที่สอดคล้องกับเป้าหมาย

ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข การรายงานผลนิเทศให้ครูในสถานศึกษาได้รับทราบอย่างทั่วถึง สะท้อนถึงความโปร่งใสและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การนำผลการประเมินไปปรับปรุงการปฏิบัติงานยังแสดงถึงความ ยึดหยุ่นและพร้อมพัฒนา

ด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน การพิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้ของครูและการติดตามผลอย่างต่อเนื่องสะท้อนถึงความ เอาใจใส่ในรายละเอียด และความตั้งใจที่จะพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้นักเรียน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง การบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน การบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนจำแนกตาม ตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียน จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพและรายด้านไม่แตกต่างกัน แนวทางในการพัฒนาการบริหารการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า ด้านการสำรวจความต้องการในการนิเทศ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทั้งภายในและภายนอกมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการนิเทศ และใช้ผลการประเมินหลากหลายรูปแบบเพื่อกำหนดความต้องการในการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ ผู้บริหารควรจัดทำแผนที่ระบุขั้นตอนและรายละเอียดกิจกรรมชัดเจน รวมถึงกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ต้องมีการบริหารงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รวมถึงกำกับให้ปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนการนิเทศ ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข ผู้บริหารควรจัดให้มีการรายงานผลการนิเทศแก่ครูในสถานศึกษา และนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานนิเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศ ผู้บริหารควรเน้นให้คณะกรรมการนิเทศพิจารณาแผนการสอนของครู รวมถึงติดตามผลและข้อเสนอแนะจากการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ในด้านการวางแผนการนิเทศ ควรเพิ่มการมีส่วนร่วมของบุคลากรในกระบวนการวางแผน เพื่อสร้างความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบร่วมกัน
 - 1.2 ในด้านการปฏิบัติการนิเทศ สนับสนุนให้มีการดำเนินการนิเทศตามแผนที่วางไว้อย่างต่อเนื่อง พร้อมติดตามความก้าวหน้าและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

1.3 ในด้านการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข จัดทำระบบประเมินผลที่เป็น
รูปธรรมและโปร่งใส โดยรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง เช่น ผลการเรียนรู้ของนักเรียน ความพึง
พอใจของครู และผลลัพธ์ของกิจกรรมการนิเทศ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลกระทบของการบริหารการนิเทศภายในต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

2.2 ควรศึกษาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสนับสนุนการนิเทศภายในโรงเรียน
ประถมศึกษา

2.3 ควรศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารการนิเทศใน
โรงเรียนประถมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

นันทรัตน์ คงคะชาติ. (2564). การศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. วารสารการบริหารการศึกษาและ
นวัตกรรมการศึกษา, 1(1), 17-32.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: บริษัทสุวีรียา
สาส์น จำกัด.

_____. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: บริษัทสุวีรียา
สาส์น จำกัด.

ปฏิพัทธ์ น้อมสูงเนิน. (2564). “สภาพและปัญหาการนิเทศภายในของสถานศึกษาในอำเภอ
บุณฑริกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5”.
วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 5 (1), 90-102.

ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ. (2564). “รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1”. Journal of Modern
Learning Development, 6(4), 105-118.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). นโยบายและยุทธศาสตร์
การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศสมาชิกองค์การระดับนานาชาติ.

กรุงเทพมหานคร: กลุ่มพัฒนาวิชาการระหว่างประเทศ ศูนย์พัฒนาการศึกษาระหว่างประเทศ.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปี 2567. สระบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1.

อาภาภรณ์ ก้อนสี. (2564). “ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของโรงเรียนในสหวิทยาเขตรัชโยธิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2”. Journal of Roi Kaensarn Academi. 6 (4):138-49.

Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). “Determining sample size for research activities”. Educational and psychological measurement, 30(3), 607-610